

ZİHİNSEL ENGELLİ ÇOCUKLARIN EĞİTİMİNDE YARATICI DRAMANIN ÖNEMİ

Dr. Arzu İpek Yükselen*

Özet: Yaratıcı dramanın eğitimde kullanılmasının önemi; iletişim ve etkileşimde bulunmaya fırsat tanıma, çocuğun içinde bulunduğu toplumu algılaması ve uyum sağlaması, toplumsal rolleri yaparak ve yaşayarak öğrenmesi şeklinde açıklanabilir. Zihinsel engelli çocukların başta sosyal beceriler olmak üzere toplumsal yaşamı kolaylaştırıcı pek çok beceriyi kazanmalarını sağlayan yaratıcı drama etkinlikleri normal gelişim gösteren çocuklarda olduğu gibi bu çocukların da eğitim programlarında da yer almalıdır. Bu bağlamda bu yazıda, yaratıcı drama uygulamalarında yer alan doğaçlama, kukla, pandomim ve öykü anlatma gibi bazı tekniklerin zihinsel engelli çocuklarla uygulanması sırasında yapılabilecekler örnek uygulamalarla anlatılmıştır. Böylece bu alanda çalışan profesyonellere zihinsel engelli çocuklarla ilgili kuramsal bilginin yanı sıra yapılabilecek yaratıcı drama uygulamaları hakkında da yol gösterici bilgiler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: zihinsel engelli çocuklar, yaratıcı drama

IMPORTANCE OF CREATIVE DRAMA PRACTICES IN EDUCATION OF CHILDREN WITH MENTAL RETARDATION

Abstract: With The importance of using creative drama in education could be explained by using its functions to provide opportunities for interaction and communication with others, to give possibilities to perceive and be adjusted with the community and learn social roles by doing and experiencing for the children. Supporting children with mental retardations to gain social skills promoting social life, creative drama should be used in educational programs for children with mental handicaps, as being used for educational plans for normally developing children. In this context, by this article it is intended to give some examples of applications for techniques used in creative drama such as spontaneous improvisation, puppets, pantomime and storytelling, which could be used for drama applications with children with mental retardations. By this way it is intended to provide some examples of creative drama applications for professionals in the field as well as providing theoretical information.

Key words: poliomyelitis, muscle strength, deformity

* Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü

GİRİŞ

Bir disiplin, bir yöntem ve bir sanat eğitimi alanı olarak kendini var etmeye çalışan drama, eğitim sistemi içerisinde daha çok bir yöntem olarak ele alınmaktadır. Herhangi bir konunun, durumun, olgunun öğretiminde ya da yaratıcılık eğitiminde drama büyük ölçüde tiyatro tekniklerinden yararlanarak kendine özgü yeni teknikler oluşturarak, bu teknikleri eğitim bilimi ile destekleyerek gerçekleştirmektedir(5: 6–7).

Drama, kendine özgü içeriği bir eğitim tekniği olarak ele alındığında gerek normal gelişim gösteren gerekse engelli çocuklar için çok önemli bir araçtır. Ritim, doğaçlama, kukla ve pandomim gibi yaratıcı drama kapsamında yer alan aktiviteler eğitimcilerin eğitilebilir ve öğretilbilir zihinsel engelli çocuk gruplarıyla çalışırken kullandıkları aktivitelerdendir.

Sanatlar içinde katılanı entelektüel, duygusal, fiziksel, sözel ve toplumsal olarak en çok kuşatan sanatın “yaratıcı drama” olduğunu vurgulayan McCaslin (1990), oyuncular gibi çocukların da kendilerinden farklı olan insanların sorunlarını ve değerlerini öğrendiğini, duyarlı oldukları rolleri üstlendikleri ve aynı zamanda bir grup ile birlikte çalışmayı öğrendiklerini vurgulamaktadır (7).

Zihinsel engelli çocuklar hayal gücü ve yaratıcı düşünme becerilerinde normal gelişim gösteren akranlarına göre daha yavaşlardır. Zihinsel engelli çocuklarla yapılan yaratıcı drama uygulamalarında daha çok yardıma, motive edilmeye, daha fazla ve sık olarak gerek yönergelerin gerekse uygulamaların tekrar edilmesine ihtiyaç vardır. Bu çocuklar da normal gelişim gösteren akranları kadar oyun oynarken oynadıkları rolle bütünleşip bu rolü yaşarlar ve bu sayede kendilerini ifade ederek duygu ve düşüncelerini yansıtır (1: 46–48).

Hayal kurmak, rol oynamak, doğaçlama yapmak, dramatize etmek, eğlenmek ve hikâyeler yaratmak ve bunları anlatmak sadece insana özgü olan eşsiz karakteristik özellikler taşıyan becerilerimizdir. Bu beceriler yaşamın daha ilk yıllarında gelişmeye başlar. Çok küçük çocuklar çok küçük yaşlarda öğretmen, ebeveyn veya bir hayvan rolünü oynarken gözlenebilmektedirler. Bu tür kendiliğinden ortaya çıkan oyun etkinlikleri bir çocuğun gerçeği taklit etme ve ifade etme çabasıdır. Yaratıcı oyun yoluyla çocuklar, duyguları ifade etme, birbirlerine yansıtma ve o anki dünyalarını ifade etme fırsatı bulurlar. Bu süreç engelli ya da normal gelişim gösteren tüm çocuklar için aynıdır.

Kişi genç veya yaşlı da olsa dramatik etkinliklere aktif veya pasif şekilde katılsa da dramanın yararları aynıdır. Drama, bizim yaratıcı düşünmemize kendimizle ilgili gerçekleri belirlemek ve tekrar tespit etmemize, duyguların farklılığını yaşamamızı ve insan topluluklarıyla ilişki kurmamıza fırsat verir. Drama yoluyla kendi kültürümüzü ve diğer insanların kültürlerini öğreniriz.

Yaratıcı dramanın eğitim ortamlarıyla birleştirilebilecek pek çok formları vardır. Burada doğaçlama, kuklaların yapımı, pandomim ve öykü anlatmadan söz edilecektir (10).

Zihinsel Engelli Çocukların Yaratıcı Drama uygulamalarına uyum sağlamaları aşamasında şunlar yapılabilir;

Yaratıcı drama aktivitelerini geliştirirken, eğitimciler mevcut becerilerin ve katılan engelli çocukların sahip oldukları sınırlılıkların farkında olmalıdır. Bu çocukları etkinliğe hazırlamada aşağıda belirtilen durumlar göz önüne alınabilir:

1. Eğitimciler planlanmış aktivitelerde liderler ve katılımcılar olarak daha büyük bir rol alırlar. Bu özellikle erken çocukluk döneminde yetersizlikleri olan çocukların uzun süre hayali oyunda kalmak istemedikleri durumda geçerlidir. Örneğin, mutfak alanındaki oyunda diğer çocuklar çay partisi oyununu oynarken, yetersizlikleri olan çocuklar o alana gidip bir oyuncak fincan alırlar. Fincanı masaya vururlar ve kısa bir süre sonra o alanı terk ederler. Her ne kadar bu çocuklar engelli olmayan arkadaşlarını tesadüfen izleyerek daha fazla gerçek yaşamla ilgili oyun davranışlarını öğrenebilseler de öğretmenler öğrenme sürecini oyun ortamları yaratarak ve yöneterek hızlandırabilir. Bu da daha üst seviyede düşünme ve katılımı güdüler. Bazı kolaylaştırma yolları şunları içerebilir:

a. Oyun alanındaki bir seri işler yoluyla (örneğin; çocuğa hayali olarak demliği eline alıp çay boşaltmasını söylemek gibi) çocuğu yönlendirmek,

b. Hayal kurmayı kolaylaştıracak aksesuarlar temin etmek (örneğin; çocuklar tren yolculuğunu taklit ediyorlarsa onlara mukavvadan bilet olarak kullanmaları için parçalar kesip vermek)

c. Oyun zamanı süresince pandomimi kullanarak hayali düşünmeye yönlendirmede model olma (örneğin; bir kişinin saçını kesiyormuş gibi yapma)

2. Rol yaparken öğretmenler zorlayıcı olmayan rahat ve engelli çocukların bildiği basit aktivitelerden başlamalıdır. (Örneğin; zihinsel engelli büyük yaş çocukların meslek edinmeye yönelik bir iş görüşmesine yönelik davranışlara ait birkaç pratik uygulama yapmalarını sağlamak gerçek görüşme öncesi yapılması gerekenler -tokalaşma ve göz kontağı kurma davranışları gibi- hakkında çocuğu daha hazırlıklı hale getirebilir)

3. Eğitimciler küçük grup ve büyük grup etkinliklerine başlamadan önce çocuklarla teke tek bireysel etkinlikler (örneğin kuklalar, teke tek öykü anlatma) yapmalıdır.

4. Utangaç ya da çekingen çocuklar için eğitimciler yaratıcı drama süresince tek bir çocuktan gelecek yanıt yerine grup tepkisini değerlendirmeye alabilir. Örneğin; bir çocuktan grup üyelerine elindeki hayali kutuda ne olduğunu söylemesini istemek yerine hepsinin aynı anda yanıt vermesini isteyebilir.

Utangaç veya çekingen çocuğun yanıtını eğitimci dinler, çocuğun yanıtına dikkat çeker ve olumlu pekiştirici vererek güdüler.

5. Hafif derecede zihinsel engelli ve öğrenme güçlüğü olan pek çok çocuk rol yapmayı ve bir öykü anlatmayı veya çok iyi tanıdığı birini anlatmayı her zaman bir öykü okumaktan daha fazla tercih ederler. Eğitimciler grup zamanında oluşturdukları bir öyküyü veya iyi bilinen bir halk öyküsünü anlatarak çocuklara model olurlar. Çocuklar eğitimcinin anlattığı öykü için parametreler oluşturabilirler (öykü ne zaman ve nerede olmuş gibi).

6. Eğitimciler dramatik etkinlikler için aksesuarlar temin edebilirler. Pek çok çocuk belli karakterleri oynarken kostüm giymekten hoşlanır (10).

Yaratıcı Drama Etkinlikleri

Doğaçlama:

Eğitimciler engelli çocukların belli temaları veya senaryoları oynamaları için fırsatlar sağlayabilir. Örneğin; ulaşımda emniyeti sağlamayı öğrenen öğrenciler emniyet kemerinin bağlanmasının önemiyle ilgili bir senaryoyu oynayabilirler.

Çocukların becerilerine bağlı olarak oyun hazırlıksız yapılabilir veya önceden planlanabilir. Eğitimciler ve engelli çocuklar sahne için belli parametreler düzenleyebilirler. (karakterlerin sayılarını ve tiplerini belirlemek gibi). Benzer şekilde eğitimciler çocuklara bir senaryonun başlangıcını verebilirler ve sonra da onlardan senaryoyu tamamlamalarını isteyebilirler. Örneğin; eğitimci “bayan ayı çok kötü bir gece geçiyor, bir türlü uyuyamıyor” der. Bundan sonra eğitimci çocuklara neden bayan ayının uyuyamadığını sorar. Çocuklar belirgin bir sebep üzerinde karar verirler ve daha sonra da bunu canlandırırlar (10).

Bu tür dramayı güdüleyen diğer düşünceler şunları içermektedir:

1. Oyun alanına büyük bir TV koymak, küçük çocukları tek başına veya grup olarak kendilerini ifade etmeleri için motive eder.
2. Bir kutu çeşitli yetişkin giysisi çocukları giysileri giymeye ve bu giysilere ait rol oynamaya yönlendirecektir.
3. Çocuklara gerçek bir mikrofon vermek ve onlara bazılarının komedyen diğerlerinin şarkıcı veya dansçı olacağı bir şov geliştirmelerini söylemek oldukça güdüleyici olabilir.

4. Çocukların eşli veya küçük gruplar içinde sözel diyaloglarla gerçek veya hayali kişilerle karşılaşmalarını taklit etmeleri istenebilir. Öğrenciler veya öğretmen karşılaşmalarla ilgili parametreleri belirleyebilirler.

Kukla

Kuklalarla çeşitli kavramlar ve durumlar öğretilir. Örneğin bazı eğitimciler kuklaları farklı sosyal ortamlarla ilgili daha duyarlı hale getirmek için kullanırlarken, (örneğin; farklı insanlara karşı yapılan haksız uygulamalar) diğer bazı eğitimciler de kuklaları akademik bilgiyi ifade etmek, dil bilgisini geliştirmek ve sözel iletişimin kalitesini ve sıklığını arttırmak için kullanırlar.

Amaçları ne olursa olsun, kuklaların pahalı ticari tipte olması gerekmez. Pascale (1993) a göre kuklalar ele veya bir çoraba yüz çizilerek de yapılabilir (9). Ensign (1992), dolgu hayvanların tekrar üretimiyle yapılan kuklaları önermiştir. Dolgu hayvanların dikiş yeri açılır, içindeki dolgu maddesi boşaltılır ve çocuğun kısa bir çorabı içine yerleştirilip dikilir (3).

Kuklalarla yapılabilecek bazı aktiviteler şunlardır;

1. Kuklaları farklı kültürel geçmişleri olan insanları ifade etmek için kullanmak fakat uygun olmayan stereotiplere yer vermemek.
2. Çocuklara akademik kavramları veya problemleri kuklalarla doğru veya yanlış şekilde tamamlayarak (veya çözerek) kazandırmaya çalışmak. Örneğin: çocuklar kuklalara iki rakamlı problemlerin nasıl doğru şekilde çözüleceğini söyleyebilir.
3. Çocukların çatışmaları kuklalar yoluyla çözmelerini sağlamak. Çocuklar kuklalar yoluyla birbirleriyle konuşurlar.
4. Serbest oyun zamanında pek çok kukla oyunu sergilemek.

Pantomim

Pantomim gerek normal gelişim gösteren gerekse engelli çocuklara yönelik eğitim kurumlarında en az kullanılan eğitim yöntemlerinden biridir. Eğitimle ilgili yayınlarda nadiren göze çarpar ve sınıflarda çok seyrek gözlenen bir yöntemdir. Bu ilgi eksikliği aslında büyük bir talihsizliktir. Çünkü pantomim hayal gücünü sosyal davranışı ve algısal gelişimi artırmak için etkili bir şekilde kullanılabilir. Yaşamla ilgili aktivitelerin (hayali olarak gazete okumak gibi) pantomimini yapan eğitimciler hayali düşünme ve hayali oyun oynama becerilerinde geri kalan engelli çocuklara model olurlar.

Pantomim yapılandırılmış grup etkinliklerinde de etkili şekilde kullanılabilir. Grup etkinliği süresince eğitimciler çocuklardan neyin pantomiminin yapıldığını tahmin etmelerini isteyebilir. Hijyene, sosyal kurallara ve mesleklere

yönelik aktiviteler pandomimler yoluyla aktarılabilir. Çocuklar eğitimcileri aşağıdaki pandomimleri yaptıkları süre boyunca dikkatle izlerler.

- Sabahları uyanma (giyinme, elleri ve yüzü yıkama, dişleri fırçalama, saç tarama, kahvaltı etme, okula gitme)
- Kitap okuma
- Birisinin saçını kesme
- Piyano çalma
- Koşma (özel olimpiyatlarda)
- Ev inşa etme

Eğitimci engelli çocuklardan belirli aktivitelerin pandomimini yapmalarını isteyebilir. Özellikle yoğun sözel iletişim problemi yaşayan zihinsel engelli çocuklar ve disartrisi olan çocuklar için dondurma yeme pandomimi (abartılmış dil hareketleriyle) spagetti yemek (abartılmış bir şekilde dudakları kullanarak emme hareketiyle) ve sıcak kahveye üfleme kas hareketlerini geliştirmeye yönelik uygulamalar olabilir. Engelli çocuklara yaşamalarındaki bireyler veya mesleklere ait rollerin pandomimleri yapmaları için fırsatlar sağlamak (örneğin: asker, postacı veya anne-baba) faydalı olacaktır (10).

Öykü Anlatma

İnsanlık tarihi boyunca öyküler sürekli olarak anlatıla gelmiştir. Genellikle çocuklar öykülerin kendilerine okunması kadar onları dinlemeyi de severler. Öykü anlatma ve öykü dinleme hareketi insan doğasında çok temeldir. Ne yazık ki modern teknolojinin gelişmesi öykü anlatmayı geçmişte olduğundan daha pasif ve görsel bir süreç haline getirmiştir. Pek çok kişi teknolojinin çocuklar üzerindeki etkisini kritik ederek öyküler ve bilgilerin insan iletişimi olmadan ortaya koyulduğunda yaratıcılığın azaldığına dikkat çekmiştir. Üstelik burada dinleyiciye resimler yoluyla görsel uyarıcı da sağlanmış durumdadır (6).

Eğitim ortamlarının içine öykü anlatmayı dâhil etmenin pek çok yararları vardır. Maguire (1985) öykü anlatmanın çocuğun kelime hazinesini, konsantrasyonunu ve düşünme yeteneğini artırdığına işaret etmektedir. Öykü anlatma aynı zamanda yaratıcılığı, problem çözme ve karar verme becerilerini de geliştirir, çocuğun kültürel geçmişi karakterize eden gelenekleri ve sembolleri çocuğa tanıtır (6).

Eğitimciler hem bir model olarak ve hem de çocukların kendilerinin etkinliğe katılması için fırsatlar sağlayarak öykü anlatmayı güdüleyebilirler. Öyküler de

ya kendiliğinden yaratılabilir ya da gelişme sürecinde sıklıkla anlatılanlar çocuklar tarafından ezberlenebilir ve hemen her yaştaki çocuklarla kullanılabilir.

Doğal olarak öyküler eğitimciler tarafından çocuğun ilgisi doğrultusunda konu içeriklerini aktarırken kolaylıkla geliştirilebilir. Örneğin Ahmet'in hayvaları çok sevdiğini ve ilgilendiğini bilerek, evcil hayvanların çeşitleri, yaşadıkları yerler, nasıl beslendikleri, onlara nasıl davranmamız gerektiği vb. konularda bilgilendirilebilir. Benzer şekilde Ayşe'nin dünyaya yeni gelen erkek kardeşine karşı gösterdiği kıskançlık tepkilerini kontrol altına almasını sağlamak amacıyla yeni kardeşi olan bir başka çocukla ilgili öyküye yönlendirebilir. Genellikle öğrenciler öykünün içinde kendi isimlerinin geçtiğini duymaktan zevk alırlar.

Ezberlenmiş öyküler genellikle eğitimciler kendi öykülerini oluşturamadıkları zaman kullanılmaya uygundur. Sık sık çocukların favorisi olan bir öyküyü okumak genellikle eğitimcinin öyküyü ezberlemesiyle sonuçlanır. Zihinsel engelli çocuklar genellikle kitaptaki resimlere bakmaktan çok sadece oturup öyküyü dinlemekten de hoşlanırlar.

Eğitim ortamında öykü anlatmayı kullanacak eğitimciler için şunlar önerilebilir;

1. Bazı çocukların gerçek ve hayal arasındaki farkı öğrenmeye ihtiyaçları vardır. Öykünün veya aktivitenin sonunda bazı çocukların tekrar gerçeğe döndüklerinin söylenmesine ihtiyaçları vardır. Özellikle yetersizlikleri olan çocuklar için bu uygulama önemlidir.
2. Öykülerdeki olayları karakterleri ve davranışları abartın. Örneğin, bir ırmakta gözlüklerini kaybetmiş miyop büyük yaşlı bir ayı, akıllı yaşlı bir ayıdan daha fazla ilgi çekicidir.
3. Öykülerdeki geleneksel ve uygun olmayan basmakalıp tipleri sürekli kullanmayın. Bütün doktorlar erkek veya bütün öğretmenler kadın değildir.
4. Öykü anlatmak ve dedikodu yapmak aynı şey demek değildir. Çocuklar aradaki farkı öğreneceklerdir. Tanıdığınız kişilerle ilgili öykü oluşturmeyin. Aynı zamanda insanlar hakkında doğru bildiğiniz şeylerle ilgili öyküler anlatmayınız, eğer bunu öğrenirlerse bu onların duyguların incitebilir.
5. Öykü anlatırken dinleyici grubun gelişimsel özelliklerini göz önüne alacak şekilde basit ve anlaşılır kullanın. Engelli çocukları da öyküleri anlatırken benzer şeyleri yapmaları için güdüleyin.
6. İlgi çekici şiirlerdeki sözcükleri onların dikkatlerini toplayacak şekilde vurgulu ve anlam yükleyerek okuyun. Müzikli öykü yapısındaki öyküleri okurken bu esnada müzik aletlerini kullanmalarına fırsat verin (10).

Zihinsel engeli çocukların eğitiminde yaratıcı dramanın kullanılması, bu çocukların kendilerine güven duymayı öğrenmesini ve bir gruba dâhil olmanın getirdiği tatmini yaşamasını sağlayacaktır. Ayrıca çocukların yaratıcı drama yoluyla hayal güçleri gelişecek, yeni deneyimlere karşı hazırlıklı olmayı öğrenebilecek ve sözel iletişim kurmak için bir alt yapı oluşturabileceklerdir. “Dinleme ve gözlem yapma” becerileri gelişerek dikkatlerini daha uzun süre toplayabileceklerdir (4).

Drama uygulamalarının ilk aşamasında zihinsel engelli çocuklar özellikle gruba uyum sağlama aşamasında güçlük yaşayabilmektedirler. Ancak çocukların olumlu davranışlarını ödüllendirme ve onları becerileri doğrultusunda motive ederek cesaretlendirmede bulunarak etkinliğe istekli kılmak mümkün olabilecektir. Ritim ve harekete yönelik oyunlar ile grup olarak yapılan etkinlikler bu çocuklar tarafından özümsemiş uyum sağlama süreci tamamlandıktan sonra bireysel olarak rol verme aşamasına geçilebilir. Bu bağlamda zihinsel engelli çocukların gelişim düzeyleri ve yeterlilikleri çok iyi bir şekilde değerlendirilmelidir. Dramatik oyunlarda dikkatli, yavaş ve oldukça iyi bir şekilde yönlendirilen çocuklar basit öyküleri çok iyi performansla sergileyebileceklerdir. Bu basit öyküleri planlama, oynama ve destekleme aşamaları normal gelişim gösteren çocuklarla benzerlik göstermektedir, ancak görevler daha basit olabilir ve süre olarak daha çok zaman alabilir. Bu çocuklarla yapılacak dramatisasyon çalışması için seçilen öykü basit, kolay anlaşılır ve ilgi çekici nitelikte olmalıdır (1: 46–48, 4, 8: 17–28,33–40).

Conroy (1996) okulöncesi dönemdeki engelli çocuklara gelişimsel olarak uygun etkinlikler planlanıp uygulanmasının bu çocuklar için son derece yararlı olacağını belirtmektedir. Ayrıca her gruptaki engelli çocuk için drama etkinliklerinin yapılabileceğini, drama sürecinde belirleyici olan faktörlerin ise çocuğun engel türü, dikkat süresi, sözel anlatım becerileri, algılama kapasitesi ve hareket yeteneği olduğunu vurgulamaktadır (2).

Engeli her ne olursa olsun yaratıcı drama uygulamaları sırasında kendini olduğu gibi ifade etme fırsatı yakalayan çocukların, özellikle duygularını ifade etmekte oldukça başarılı oldukları görülmektedir. Bu bağlamda kendilerini ifade etmede ciddi problemleri olan engelli çocukların eğitiminde yaratıcı dramanın kullanılmasının etkili bir araç ve yöntem olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

1.Bayhan, P. “Zihinsel Engelli Çocuklarda Drama”. A. Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, Kasım 1995, Cilt: 2, Sayı: 1, 46–48.

2. Conroy, M.A. “Suggestions for enhancing the social behaviours of preschoolers with disabilities using developmentally appropriate practices”. Dimensions of Early Childhood. 1996. 24(1), 9-15.

3. Ensign, A. S. Low tech solutions: A place to begin. Lansing, MI: PAM Assistance Centre. (ERIC Document Reproduction Service No. ED 342 183), 1992.
4. Gönen, M. Şahin, S. Yükselen, İ.A. Tanju, E. Celep, A.S. Özel Gereksinimli Çocuklar İçin Yaratıcı Drama, Epsilon Yayıncılık, İstanbul, 2006.
5. İlhan, A.Ç. "Dramanın sanat dalları içerisindeki yeri". Abece, 212, 6-7, 2004.
6. Maguire, J. Creative storytelling: Choosing inventing and sharing tales for children. New York: McGraw-Hill.1985.
7. McCaslin, N. Creative drama in the Classroom. (5th Ed.) London, Longman, 1990.
8. McClintock, A.B., What is Educational Drama? Why Do Drama?. Drama for Mentally Handicapped Children, a Condor Book Souvenir Pres (A&E) ltd. London, 1984, 17-23-33-40.
9. Pascale, Multi-arts resource guide. Boton: Very Special Arts Massachusetts. (ERIC Document Reproduction Service No. 370 330), 1993.
10. Polloway E.A., Patton, J.R., Strategies for Teaching Learners with Special Needs. Merrill, an imprint of Prentice Hall, Upper Saddle River, New Jersey Columbus, Ohio.

UFKUN ÖTESİ BİLİM DERGİSİ YAYIN KURALLARI

DERGİDE YER ALACAK YAZI TÜRLERİ

Araştırma Makaleleri: Bilimsel yöntem ve kurallara uygun olarak özürülük alanında yapılmış araştırmaların makaleleridir. Bu yazıların daha önce yayınlanmamış ya da yayınlanmak üzere kabul edilmemiş olması gerekir. Bir bilimsel ortamda sunulmuş; fakat yayınlanmamış (özetler hariç) çalışmalar, bu durumun belirtilmesi koşuluyla kabul edilir.

Derleme Makaleler: Özürülük alanındaki, en yeni bilgileri de içerecek şekilde, var olan bilgi birikimini gözden geçiren, yeni kavram, kuram, model ve yaklaşımlar geliştiren makalelerdir.

Olgu (Vaka, Case) Sunumları: Özürülülerle çalışan değişik meslek ve disiplinlerden uygulayıcıların, paylaşmakta yarar gördükleri olguları ele alan yazılardır.

Editöre Mektup: Okurların Dergi ile ya da dergide yer alan yazılarla ilgili görüş ve önerilerini belirttikleri yazılar ile özürülük alanında çalışmalar yürüten meslek ve disiplinlerden bilimcilerin, bilimsel konularda ve bilimsel bir biçimde yürüttükleri tartışmaların yer aldığı yazılardır.

Kitap/Makale Tanıtımı: Özürülük konusunda yayınlanmış kitapların/makalelerin tanıtım ve eleştirisini içeren yazılardır.

Tez Tanıtımı: Üniversitelerin çeşitli bölümlerinde özürülük konusunda yapılmış uzmanlık ve doktora çalışmalarını okuyuculara tanıtan yazılardır.

DERGİDE YER ALACAK YAZILARDA UYULMASI BEKLENEN TEKNİK KURALLAR

1. Derginin yayın dili Türkçe'dir. Yazılar kolay anlaşılır olmalı, elden geldiğince yabancı sözcüklerin Türkçe karşılıkları kullanılmalı, alışılmamış sözcüklerin yabancı dildeki karşılıkları ilk kullanımlarında parantez içinde verilmelidir.

2. Dergide yayınlanmak üzere gönderilen yazıların yazarlarının isim, unvan ve adresleri (çalıştıkları kurum ve yazışma adresleri) ayrı bir sayfada bulunmalıdır.

3. Araştırma ve derleme makaleleri ile olgu sunumlarının yayınlanma kararı Danışma Kurulunda yer alan ilgili "uzman" kişilerce verilir.

4. Kitap/Makale ve tez tanıtımı ile editöre mektup yazılarının yayınlanma kararı, Yayın Kurulu tarafından verilir.

5. Yazılar, A4 boyutlarındaki kağıdın tek yüzüne, soldan 3.5, sağdan, üstten ve alttan 3'er cm boşluk bırakılarak PC ile Word'te yazılmalıdır. Times New Roman karakterde, 12 punto ile 2 aralık bırakılarak sağa sola dayalı;